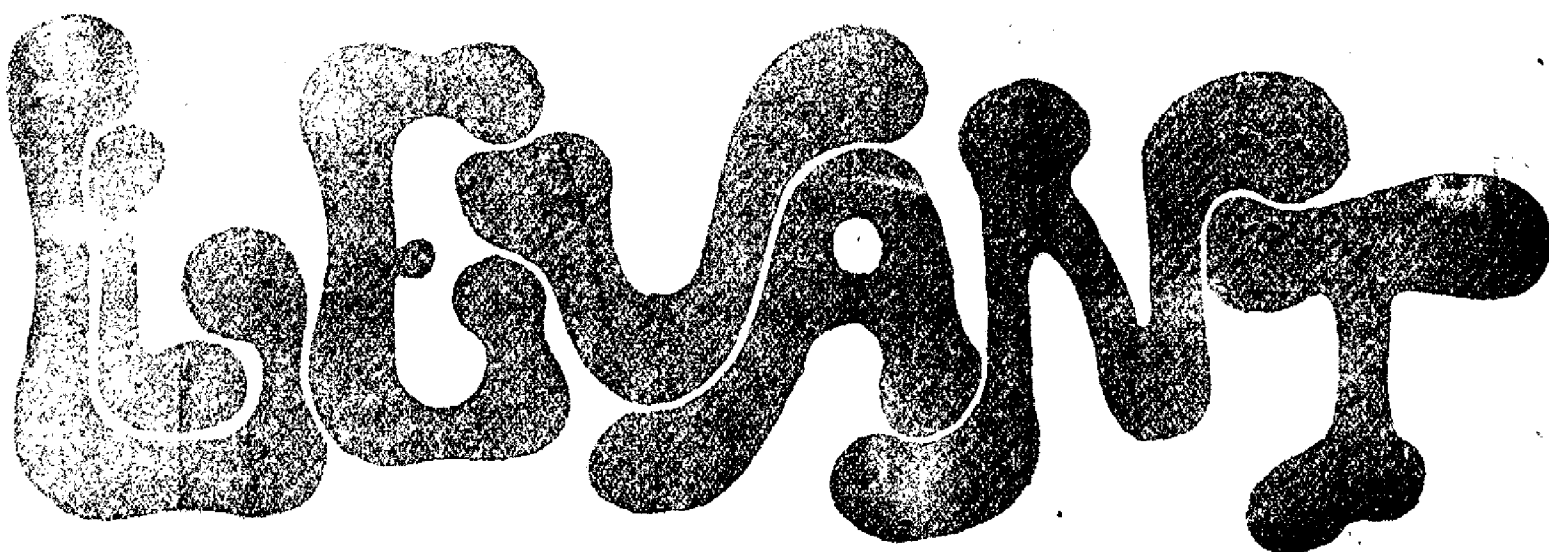

PREUS

Artà	Un trimestre	1 75 ps
A Forà	Id.	2 00 «
América	Id.	2 50 «
France	Id.	3 00 «

Número solt: 15 cts

Redacció i administració
Quatre Cantons, 3
[ARTÀ] Mallorca

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

De terres africanes

...I LA TORNADA?

M'ho pregunt amb certa ànsia i tristesa. Son ja sis els mesos qu'han passats desde que'l meu Batalló sortí d'Inca cap an aquestes terres de moreria! i ara l'enigma que clou el meu cor és la tornada, única conversa que tapa les nostres penes deixant filtrar en noltros la confiança d'estrenye contra el nostre cor els sers estimats que deixarem en aqueixa terra benivolguda.

Encara l'hi tenc ben gravat en la meua memòria an aquell dia en que ens fou precis deixar la nostra llar, aquells amors que me fan expansionar contant la partida del Batalló d'Inca.

Dia 20 de Septembre de 1924 molt prest, molt més de lo acostumat, vaig sentir el só vibrant de *diana* que tocava el corneta del Retgiment.

Al meu intel·lecte he acudiren mil preguntes en tropell, i per elles vaig sentir certa angunia que anà creixent així com els meus sentits quedaven desembarassats de l'emboirament de la son i entraven a la més completa claretat. Allavors, i al estendre la mirada al voltant del meu petit dormitori vaig sentir amb la ronca veu del meu suboficial, cops forts i repetits que se donaven enèrgicament a la porta de part de defora. Amb poc avesada lleugeresa me vaig aixecar, reflexionant lo que en el local desca aquesta pressa podia esser, però a la meua Companyia vaig sentir remors de veus mig confuses dels meus companys de les que

sols entenien: Africa i despedida. Aqueixes, les que tant havia temudes, sonaven a les meves orelles amb tota pressa, i baix del pes de la veritat vaig estar uns minuts impacient per penetrar el fonament de nova tan alarmant.

Obrir la porta i sortir defora fou per mi cosa d'un segon i de cop els meus duptes foren esvaits per la realitat, o sia per la noticia ja esperada de la nostra partida cap a Africa. Tots els dies meus passats, mos pares germans i la meua estimada promesa, ompliren els meus pensaments, d'una manera confusa amb aquella forma imprecisa que's tan agradosa perquè fa que la realitat se confonga amb la fantasia. Aquestes coses venien seguit, seguit a la meua memòria causant-me un gran dolor i al mateix temps donant-me un gran plaer.

El matí se presentava clar i radiant, amb aparent i blavosa rialla, com burlant-se de la ferida que la fatal noticia havia oberta en tots els cors. Desde mitja nit, en que se rebé el telegrama, fins a les deu del matí, hora d'embarc fou el corer tot bulliciós de la multitud de gent qu'entrava i sortia, amb fisonomies tristes essent la major part d'ella famílies dels qui havien d'embarcarse cap a terres desconegudes i en guerra.

A la fi, la mai desitjada formació per partir arribà, confirmant-se amb alguns tocs de corneta. Allavors dins l'espaiós pati del corté s'organisé la desfilada de

tota la forsa que componia el Batalló Expedicionari d'Inca n.º 62.

A defora esperava la sortida gran multitud i dedins se distingien redols composts per les numerosos famílies dels expedicionaris amb mocadors aixugantse les llàgrimes que brollaven de sos ulls vermellorsos.

La nostra sortida fou commovedora i la meua pobre ploma no és capàs de descriure l'escena que an aquells moments semblant a la projecció d'una pel·lícula, se presentà devant la meua vista. La distància que hi ha desde el corté fins a l'estació, la compar, no a una de les desfilades rectes silencioses que en moltes altres ocasions s'havien fetes, sinó a l'entrada de numerosissim públic en una sala d'espectacles tot eren crits, serpentes, i ferrades pes coll amb tot l'amor que hi cab dins el cor dels nostros pares. Jo tenia la meua mirada fixa en terra per no veure lo que els meus sentits testimoniaven. Més envant, i just aprop de l'estació la circulació se feu impossible; un caminó molt estretó que deixaven aquets sers estimats que s'apinyaven al nostre pas, solament permeté que desfilassem d'en un en un, i amb moltes dificultats arribar als bagons del tren que invadiren deslliurant-mos de les estirades i abraços dels sers estimats que tant sufren per un fill. Tots els compartiments foren ocupats en poc temps i amb molt d'orde que la oficialitat se cuidà de que reinàs a fi de que la despedida no fos tan dolorosa.

Acaba l'embarc. Un ciulo llarg i agat i el tren comensà a partir al só de la *Marxa Real*, que era tocada per la Banda militar del

Retgiment, enduguent-s'en el convoi dins el seu interior cors molt entristits per la despedida.

Dues hores després d'arribar a Palma se feu l'embarc a bordo del vapor «Rei Jaume I». Aquesta segona i seguida despedida fou també commovedora; no hi hagué ulls sense llàgrimes ni mocador que no se fes volar a l'aire en senyal de despedida. Però per fi, el vapor se feu mar endins Palma, apoc apoc desapareixia de la nostra vista, i dins curta estona sols se colombrava una massa de terra que s'allunyava, s'allunyava, fins a perdre's a la fi, dins l'horitzó.

PRIMARIU

Larache 30 mars 1925

(Seguirà)

ES PUTXET

Just a la vorera,
anant a Capdepera,
trobaràs un'era
su ran del camí,
i un puig que coronen
dos molins i donen
quant d'enfora es veuen
recort cervantí.

Petita masia
a baix se destria;
ambaum d'alegria
dona an el qui hi vá.
La conra un pagés
formal i de pés,
alegra i entés
en l'art de conrà.

A devant la casa
en Tià juny l'ase
ara ja fa vasa
perque es pareyer.

Dins sa soll, alluny,
sent el porc que gruny;
ja's fet i en el Juny
el comprà lleter.

Madóna estufada
surt falda atrossada;
espargint civada
erida s'aviram.
S'agradosa fia
broda una camia;
troços sa faria
quant hi arribam.

Penja d'una estaca
la taleca maca;
al recó una saca
de blat roveyó;
p'en terra a redols
patates i cols
i humits caragols
dins un morrió.

A devall un abre
l'amo se consagra
a munyir la cabra,
sa llet fa baho.

amb ella me tenta
ara que's calenta,
amb gana i contenta
m'en béc un tassó.

La campana sona
l'angusta madona
cristiana i bona
resa amb uncio.
Diu: *Ave Maria*,
l'escomesa pia
que li feu un dia
l'Angel del Senyó.

Una hora ha passat
es lloc hem trescat,
es sol s'es colgat
ponent era un foc;
deim: A Deu siau,
tot roman amb pau
i el caminet blau
prenim poc a poc.

OLARA

Calarratjada Novembre 1924

Secció de preguntes i respostes

Contestacions rebudes

«Martirologio para las islas Baleares y Pitiusas» edició 1850 diu:

—Noviembre 7—En la catedral

antiguo rito de su diócesis, de S. Guillermo Cabrit y S. Guillermo Bassa a quienes el año 1267 mandó quemar vivos el Rey don Alfonso III de Aragón, porque fieles a la religión del Juramento que prestaron a Dios y a don Jaime II rey de Mallorca, no quisieron entregarle el Castillo de Alaró del que eran alcaides — Perla, copia. A. Fuster. Pollensa 12 abril 1925.

Per ampliar un poc la notícia que va aquí davant, extreurem algunes notes dels estudis històrics que s'han publicats a Mallorca en referència an aquets màrtirs de la nostra pàtria.

Diu en Quadrado en una nota que posa en la plana 146 del tom «Las Islas Baleares» den Piferrer que dels soldats Guillem Cabrit i Bassa se consigna en les lliçons del reso i memòries del culte que durant sigles sencers se tributà an aquets màrtirs de la fé de jurament. Contén que ofés el jove rei del irreverent xiste den Cabrit, qui aludint a

la indentitat del nom seu amb el d'un peix digué que *anfós* se menjava amb salsa, jurà torrar.

Se sap que l'Església mallorquina en ja resá moltíssims anys com consta en els breviaris antics impresos, dels quals s'en

ció veneciana de 1500 entre les rellíquies de la Bta. Catalina Tomás. Les lliçons que duia aquest breviari foren estampa des com apendix a un sermó predicat en 1625 en honor d'aquells màrtirs. La devoció a ells s'extengué i cresqué molt an aquells anys i en ses festes hei prenien part els Jurats del reine i no lograren extingir-la els severs procediments del Bisbe Santander reproduïts pel seu successor Guerra en 1776. Es fama que les despulles calcinades dels braus defensors del Castell d'Alaró son guardades en dues urnes de pedra, sense cap inscripció, col·locades en la Seu de Palma darrera la messa del altar de devall l'orga i dedicada antigament als Sants Simó i Judes les quals foren reconegudes d'ofici en 1805 i en 1832. La Història General del Reine de Mallorca den Moragues tradueix les lliçons del reso que fan referència an aquell fet i que consten en els breviaris antics de l'Església mallorquina

i, d'ells s'en resá fins que se maná fer-se segons el breviari romá.

La primera lliçó parla de la venguda a Mallorca del Rei Anfós, que volia conquistar amb l'escusa de l'agravi que'l Rei En Jaume havia fet al Rei d'Aragó son germá.

La segona lliçó explica l'intimació que feu als defensors del castell d'Alaró perque se rendissen, el xiste onomástic amb renegació a la rendició que respongué en Cabrit i la rendició pel jurament que tenien prestat.

La tercera conta el suplici an a qué foren somesos els defensors del castell i l'anatema amb que condemná el Papa al Rei Anfós per tant gran delictes.

La novena lliçó explica com arrepenit el Rei Anfós s'en aná a Roma a suplicar a Sa Santitat li donás l'absolució. El Papa li concedí amb la condició que restituís al rei D. Jaume el reine de Mallorca i tot lo demás i que manás edificar un altar i erigís una imatge a honra de Deu i alabansa de la benaventurada Verge Mare seva i també en veneració i culte de tots els Sants entre els quals fossen compresos Cabrit i Bassa, els quals per no rompre la fideïtat i jurament que a son rei i senyor havien prestats han sufrít martiri. I també que cada any a la Seu de Mallorca en la primera dominica després de la festa de tots els Sants s'hi celebrás festa a tots els màrtirs. Diu que a tot heu complí i que'l rei Sanxo l'any 1312 fundá un benefici a la Seu per les ànimes dels dits Cabrit i Bassa, «els quals vertaderament son dignes de lloa moriren per nostre Senyor Jesucrist i per son rei per tant merescueren rebre una corona de glòria immortal» aixòse conta en el resat d'aquets invictes guerrers i per ells se resá moltíssims d'anys, durant més de 140 haguent regit la diócesis mallorquina més de 25 bisbes, tres dels quals foren cardenals, tots homos preclars en lletres i santitat.

Se deixá després com hem dit el reso antic, més envant se deixá de celebrar la festa però no s'aufegá la general tradició mallorquina que conta el martiri i la veneració que el nostre poble tenia als herois d'Alaró particularment en aqueixa vila i an el Castell. Més tart se feren campanyes fortes ferm, a prop de Roma perque a Mallorca se permetés el reso antic i perque el Papa canonisás an els dos màrtirs mallorquins però deixaren la demanda sense haver ho conseguit.

Creim suficientment contestada la pregunta.

D.

Noves preguntes

14—Quin va esser el primer barco de vapor que va arribar a Mallorca?

15—Quin any era i an a quina Companyia perteneixia!

16—D'avon prové la paraula Balears?

El Noi de Cugò

Del Centre de Lectura

DONATIU

A la Biblioteca d'aqueixa entitat de Cultura hi ha tenguda entrada una obra hermosíssima i valiosa: EL TESORO DE LA JUVENTUD qu'acaba d'editar la casa Jakson y Companyia de Madrid, riquíssima per son text, tant interessant i profitós, ses innumerables lámines i gravats que l'il·lustren i la bella encuadernació que l'envolta. Consta de 17 toms en 4art. major, els quals desde que ha arribada están constantment en mans. La nostra joventut trobará en ella una abundosa font de coneixements generals al mateix temps qu'un profitós entreteniment. Es d'aquelles obres que compleixen l'axioma pedagógic de *Instruir, donant gust*

Aquesta formosa i antena obra es estada regalada al Centre pel bon artanenc D. Juan Sancho Miquel (a) Garrreta, resident a México, el qual desd' alá va seguint els progressos de la nostra vila i demostrant el seu entusiasme per tot lo que signifiqui progrés i cultura.

El Centre, que ja tenia que agrairli el donatiu de la Revista agrícola LA HACIENDA d'aquella nació, ara hei tendrá molt més amb el donatiu d'aquesta obra vallosa.

Sabem que la Junta acordá constás amb acte l'agraïment més coral per aquest donatiu i enviarli un vot de gràcies, que tèn ben merescut.

Deu vulga que tengui imitadors.

De Son Servera

Avui anam a publicar la crónica de la setmana passada que mos quedá sense publicar per causa d'impediments.

—Ja han proseguïdes les obres de l'Església nova que feya estona que estaven aturades. La mitjana festa de Pasqua i el Divenres Sant fereu una bona traginada de cartons, hei varen assistir una bona guarda de carros. Més envant en parlarem més d'ella.

—Dimercres de la setmana passada vengué el subscriptor de Llevant i amic nostre Juan Andreu (a) Boira que fa de xofer a Palma, per passar uns quants dies en la nostra companyia. Li desitjam felis estada.

EMILIO OJEDA, Vilanova 13, ARTA.

Zito.

အထွေထွေသတင်း

Reservat per en

Guillem Bujosa (a) Ganancia

Prest servirà l'annunci

Llibres novedats

St Evangeli	Rústica 1 pts. Tela 2'00
Vida de Jesucrist per Pilió	5 pts.
PAL-LAS diccionari en cinc idiomes	12'0
Nuevas conservas y dulces	4'00
Entorn del Feixisme Italià per Francesc Cambo	4 pts
Almanach de les lletres 1925	2'50
La Beata Teresita de Jesús	1'50
L'ideal del bon cristià	1'50
L'Anny Sant 1925	Rust. 0,60 Enc. 1'60
Reposteria y Pasteleria Práctica	0'75
Guia Práctica de las labores del Bello Sexo	0'75
Juego del Tresillo	0'75
- Mon Tresor - Devocionario P. Palau	0'75
Poesias, Garcilaso de la Vega	1'00
Poema del Mio Cid	1'50
Flama Vivent J. Roig Raventós	3'50
¡Sigue tu estrella! P. Fierro	2'25
Guia de Mallorca (ilustrada)	2'50
--El Criterio, Balmes	3'50
Los Galeotes Hnos. Quintero	2'50

SE VENEN EN LA NOSTRA ADMINISTRACIÓ

SERVICIO DE CARRUAJES DE BARTOLOMÉ FLAQUER (A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Capdepera y Calarratjada de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

DIRECCIÓN: ANGULO, 1.

Automòvils de lloguer DELS GERMANS SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació. Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.
Id Son Servera n.º 29

ARTÀ.

Ensaimades i panets En lloc se troben millors que a la PANADERIA Victoria ES FORN NOU

Miquel Roca Castell.

A sa botiga heu trobareu sempre pans panets, galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria.

TAMBE SE SERVEIX a DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

Fonda Randa de Esteva

TOTS ELS QUI HI POSEN QUEDEN CONTENTS DEL SEU SERVICI ESMERADÍSSIM I DE SA NETEDAD.

Te auto a disposició de sa clientela

Carré de Palma, 48—ARTA

¿VOLEU ESTAR BEN SERVITS? EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

te una Agencia entre Artà i Palma i heu va cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38. An es costat des Centro Farmacèutic.

Artà: Palma n.º 3.

Si volen menjar bo i llegítim

Oli d'oliva

dirigiu-vos a

D. JOSEP PIÑA

Quatre Cantons, 8-ARTA

Te olis de primera i segona classes a preus acomodats.

Serveix barrals de 16 litres a domicili.

VENTES EN GROS I AL DETALL

Grandes Almacenes San José

Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE!

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Unicos almacenes que tienen en grandes existencias

TUDO LO QUE SE REQUIERE PARA

VESTIR Y CALZAR

y que venden más barato que nadie.

Teléfono 217 | Precio fijo

ESTA CASA N. TIENEN LAS MEJORES OFERTAS

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n.º 39 al 49

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASSES

Disponible

AGENCIA DE ARTA A PALMA I VICEVERSA

DE

ANTONI GILI (A) COMUNA

Y

BME. FLAQUER (A) MANGOL

SERVICIO DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA DE PREUS

ENCARREG A DOMICILI

Palma -- Banch de S'oli, 24.
DIRECCIO Artà--Can Mangol, Angulo 1.
* - Can Comuna--Pontarró 36.

CAFÉ SENSE MESTRANSA

de varies classes i preus

SEN TORRA CADA DIA

Venta en la botiga de comestibles d'en

JAUME CABRER

C. ANTONI BLANES